

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v soboto, dne 15. junija 1929.

Telefon št. 2552.

STEV. 70.

Dr. Fran Windischer:

Gospodarski pogledi.

Plačilo v kupčiji in denarni trg.

Plačilne in kreditne prilike so se preko zime močno poslabšale. Kupovalna moč kmečkega in meščanskega prebivalca je občutno oslabela. Obča je tožba, da je težko priti do plačila za prodano blago in izvršena dela. Zasebna in javna roka, državna in avtonomna, je počasna za plačila. Detaljna trgovina mora na deželi in v mestu prodajati hočeš nočeš na upanje. Tako pa prihaja neogibno do tega, da trgovina na debelo in industrija mora pristajati na dolgoročno kreditiranje. Kupčije proti gotovini so vedno redkeje in doba, za katero se dopuščata kasa-skonto, se je že dokaj podaljšala. Blaga se malo prevede in je absolutno potrebno prilagoditi se kupčiji in plačevanju na obroke, ako v detaljnih trgovinah gotove vrste hočeš spraviti novega življenja v medlost blagovne kupčije. A la longue imajo kupčije na obroke seveda svoje senčne plati. Ljudje porabljajo vnaprej svoj zaslužek in dohodek v prihodnosti. Plačilni pogoji so v zadnjih petih letih postali jako slabi. Nevšečne in redke prilike v razpečevanju blaga postružajo konkurenčni boj. Za odjemalce, ki veljajo za dobre, je prava borba in tekma, katera nosi značaj handicapov. Popuščata se napram tekmeču v ceni in plačilnih pogojih. Agentiranje pri privatnih odjemalcih potom domačih in inozemskih potnikov narašča. Navzlic vsem pritožbam se množi krošnjarenje in je vse to na očitno škodo nastanjenega domačega trgovca. Za gotovino je težava, s plačili vsakdo odlašaja in je položaj tem neprijetnejši, ker narašča napetost na denarnem trgu vsled visoke cene za denar v bogatih zapadnih državah. Obrestna mera mora v takih prilikah seveda tudi pri nas, ki smo dežela siromašna na kapitalu, vsled trdovratnega vztrajanja denarne draginje na zapadu, zadobivati tudi pri nas vzpenjavo tendenco, pa moram reči, da je velik optimist in komaj dobro poučen poznavalec naših kreditnih prilik v Sloveniji, kdor računa z 9% no obrestno mero v debetu kot pravilom za merkantilni in industrijalni promet v Sloveniji. Favoriti v kreditu so iz Sloveniji. Favoriti v kreditu so izjeme, ki potrjujejo neugodno pravilo, v svoji splendidni izolaciji. Draginja denarja na svetovnem trgu, pri nas pa vrhu tega podražitev denarja zbog novega rentnega davka, koji zadeva seveda tudi inozemca in gre vsepovsod na koncu vseh koncev na breme dolžnika, vodi do tega, da smo po letu 1927 in 1928, ko smo šli z obrestno mero navzdol v Sloveniji in se bližali srednjeevropskim denarnim prilikam, od novega leta dalje zopet krenili na strmi pot, pa moramo zapisati žal zopet odločno nagibnost navzgor. Naše gospodarstvo ni izolirani otok srečnih. Iz dejstva, da pada število trgovskih pravn, pa tudi iz dejstva, da je lansko leto pri nas padlo število novih konkurzov od 88 na 67, je razvideti, da je začela doba večje opreznosti v prodaji blaga na kredit. Industrijaletc in veliki trgovci navajajo strožje merilo, ko ocenja svoje odjemalce nego prejšnje čase. Opreznost je v obstoječih prilikah umestna in potrebna, ker obče gospodarske prilike na spomlad niso baš ugodne. V prvih petih mesecih preteklega leta je bilo v Sloveniji novih konkurzov

razglašenih 39, v tekočem letu do konca maja pa 19.

Industrija in kmetijstvo.

Slovenija z donosom svoje zemlje ne more hraniti prebivalstva. Manko v agrarni produkciji je treba nadomestiti z merkantilnim in industrijalnim delom. Na selu med kmetovalci je malo denarja. Življenje je trdo, za denar je pičila, delovnih prilik manjka. Prebivalstvo, ki ne najde doma dela, teži in beži v mesto za delom in za zaslužkom. Pojava, koju Italijani zovejo l'urbanesimo, je dovolj izrazita že tudi v Sloveniji. Študiranemu, obrtnemu in kmečkemu pomladku moreš omogočiti življenje v domovini samo, ako ustvarjaš nove prilike za delo in zaslužek. Ljudi, ki žive od drugih, je pri nas odločno preveč, študiranih in neštudiranih. Potrebujemo podjetnikov in ljudi, koji prinašajo nova podjetja in s tem nove zaslužke. Industrijalna in obrtna podjetja so pri nas vitalno potrebna. Pustinja, beda, siromaštvo, perturbacije, izseljevanje mora v našo pokrajinsko tako lepo deželo, ako bi nastale take premembe v naši gospodarski in carinski politiki, da bi moralo nehati industrijalno delo v Sloveniji. Pozabiti ni smeti, da smo visoko na severu in obkroženi od industrijalno mogočno razvitih držav, koje hočejo s fabrikati svoje nadprodukcije na naše trge za vsako ceno. Našo industrijo, koja je življenja zmožna, moramo držati v lastnem evidentnem interesu. Po svetu je danes očitna tendenca avtarkije in celo industrijalno dovršeno razvite države kažejo očitno stremljenje, in to uspešno stremljenje, da dvignejo svoje agrarno produkcijo do mere svoje lastne potrebe. Naši agrarni produkti namerjajo na vedno večje težave na vnanjih tržiščih. Že na carinskih pragih so ovire. V takih prilikah je treba truditi se, da bo donos naše agrarne produkcije čimboljši in čim izdatnejši. Privilegirana agrarna banka izvestno izboljša gospodarski položaj kmetijstva, pa je želeli, da se industrijalni in trgovski krogi živahno odzovejo pozivu na vpis delnic novega zavoda. Vlada mora posvečati skrb kmetijski produkciji, koja je pri nas povzdige zmožna, pa bi priporočal uvedbo kreditne akcije v korist kmetovalec od strani vlade po madžarskem uspelem vzgledu, ki pospešuje v odlični meri uporabo umetnih gnojil. Na drugi strani pa moramo z vso silo delati na to, da krepimo in dvigamo konsumno in porabno moč v naši deželi sami. Tako povzdiga je pri nas mogoča potom industrijalizacije, kajti ta prinaša novo delo in nove prilike za zaslužek ter je istočasno faktor, koji ustvarja ugoden notranji trg za naše agrarne produkte. V onih predelih, kjer je pri nas nastanjena industrija, koja redno oploja celo gospodarsko življenje z visokimi svotami za plače in dneine, je cela gospodarska figuracija vse druga, vse živahnješa, prijaznejša, čila in zdrava, ponekodi mladostno cvetoča. Ne glede na moment avtarkije in neodvisnosti od inozemstva zanaša industrija novo gospodarsko življenje in pripravljaja prosperiteto kmetovalecu, trgovcu, obrtniku dotičnega okolja, pa nudi mladim delavnim rokam delo in zaslužek doma. V takih prilikah je treba gojiti in pospeševati idejo gospodarskega solidarizma, in se je čuvati enostranske politike, ki vidi le

Desetletnica „Skopske trgovačke omladine“.

Južna Srbija je čutila in nosila vse žive grozote strašne dolgoletne vojske. Obnova, splošna, gospodarska in prometna, je po končanem boju zahtevala nadčloveškega dela in vztrajnega napora, predvsem pa bistrih, dalekovidnih, preudarnih, jeklenih in neutrudljivih mož, ki so vzeli v roko inicijativo in izvedbo obnovitvenega dela. Takih mož je bilo na srečo Južne Srbije in na srečo naše države v južnih opustošenih predelih naše domovine in osobito v Dušanovem staroslavnem Skoplju. Delo poedinca ne more uspevati, potrebne so za veliko dolgoletno delo čvrste organizacije, v rokah živih, podjetnih in bistrih vodnikov. Taka organizacija je »Skopska trgovačka omladina v Skoplju«, kateri načeluje zaslužni mož gospod Dimitrije Macura.

Osnovana takoj po razsulu po vzgledu matice organiziranega trgovskega dela v Srbiji, trgovačke omladine v Beogradu, je »Skopljska trgovačka omladina« od leta 1919 razvila živahno delo za gospodarsko povzdigo in za vsestransko obnovo po vojski tako strašno prizadetih krajev. Budno bo bili pri delu in skrbno so iskali in izkoristili vsako priliko, da se je v čim najkrajšem času od zasebne in službene strani smotreno vršilo obnove in nove naprave.

Skopska trgovačka omladina je dala pobudo za osnovo »Trgovačkega udruženja« za Južno Srbijo s sedežem v Skoplju, organizacije, ki v bistvu odgovarja delokrogu naših trgovskih gremijev. Odločno in ciljno se je trudila za ustanovitev »Trgovske in in-

dustrijske komore v Skoplju«. Ob lastnih stroških je začela izdajati dnevnik »Privredni Glasnik« v Skoplju, kateri je od početka skrbno sledoval, poudarjal in zastopal glavne gospodarske in prometne potrebe in zahteve v Skoplju in Južni Srbiji. Zadoljivo rešenje mnogih dalekosežnih gospodarskih in prometnih vprašanj je zahvaliti v prvi vrsti temu gospodarskemu glasilu.

Skopska trgovačka omladina je v Skoplju, kjer je naravno bilo slabo preskrbljeno za trgovsko izobraževanje, ustanovila nadaljevalno šolo za izobraževanje trgovskega in obrtnega naraščaja. Ta šola je vzgojevala od začetka svojega obstanka mnogobrojno število trgovskega podmladka, ki je poklican zanašati nove trgovske in obrtne pobude v kraje, kjer trgovina in obrt še ni dovolj razvita.

Ko dne 14. junija 1929 praznuje Trgovačka omladina v Skoplju in njena zaslužna uprava desetletnico svojega obstanka, katera je velik praznik dolgoletnega ustvarjajočega dela, je našim gospodarskim krogom prijetna in dobrodošla prilika, da izrečejo svojim tovarišem v Južni Srbiji in Skoplju svojo solidarnost, svoje priznanje za njihovo uspeho in nesebično delo, pa da jim iskreno in pristržno čestitajo, želeč jim, da v vedri bodočnosti nadaljujejo koristno delo, katero naj množi in širi blagostanje s slavo ovenčanih predelov naše junaške Južne Srbije in staroslavnega, ponosno se razvijajočega Skoplja.

Dr. Fran Windischer.

Zatiranje šušmarstva.

Veliki župan ljubljanske oblasti je poslal vsem podrejenim obrtnim oblastvom okrožnico z dne 23. maja 1929, O br. 924/3, s katero jim daje podrobna navodila, kako jim je postopati, da se čim bolj omeji toli razpaslo šušmarstvo v različnih strokah. Okrožnica pravi:

Razne obrtne zadruge mi vedno znova predlagajo spomenice, predstavitve in pritožbe, da obrtna oblastva premalo skrbno in energično zasledujejo neupravičena obrtovanja. Zadrage so zlasti spodbujajo na tem, da je uradni postopek prepočasen, da se resničnost podanih ovadb ne ugotavlja izčrpno, da se marveč ovadbe le prepogosto po nekaterih poizvedbah polože v arhiv in da obrtne kazni, koder se izrekajo, niso v nikakem razmerju s koristjo, izvirajočo iz kaznivega dejanja in zatorej ne dosejajo ustrahovalnega namena.

Ko presojam v prizivnem postopanju obrtne kazenske razsodbe podrejenih obrtnih oblastev, opažam, da te pritožbe obrtnih zadrug niso vedno brez podlage. Da torej zavarujem legalno obrtovanje napram šušmarskim tekmovanjem, odrejam glede obrtno-kazenskega postopka nastopno:

posamezne gospodarske panoge in stanovske razrede. Mogočen faktor za oploditev našega gospodarstva je tujski promet, koji ima pri nas v mnogih krajih predpogoje za uspevanje in procvit, pa je potrebno in hvalevredno, da ga tudi država neguje skrbno, kajti to je ekonomska panoga, ki se v zadnjem času po pravici naziva notranji eksport.

Predvsem opozarjam na to, da je bilo baš v obrtnem redu še pred uveljavljenjem naredbe deželne vlade za Slovenijo z dne 16. decembra 1919, Uradni list 809/152, preskrbljeno za pospešeno kaznovanje obrtnih prestopkov z mandatnim postopkom § 147 litera a) obrtnega reda, ki se ga obrtna oblastva le prereditko poslužujejo. Hitrost represivnih kazenskih mandator učinkuje na šušmarje, čeprav je tu višina kazni omejena, mnogo bolj, ko še tako visoka kazen, izrečena v rednem kazenskem postopku po večtedenskih ali večmesečnih zasliševanjih. Na ovadbe, ki jih niso predložila javna oblastva ali orožništvo ali drug organ državnega nadzorstva (finančna kontrola, inšpekcija dela in dr.), je treba takoj uvesti natančne poizvedbe, po katerih naj se zbere potrebno dokazno gradivo ter podrobno dožene in na vse strani pojasnino pravo stanje stvari. Vobče naj se pri tem priče zaslišujejo na kratko, redoma pa hkrati z obdolžencem na isti razpravi, kjer treba, naj bo to zasliševanje kontradiktorno. Nikakor pa ne gre, da se obdolženec in priče v obrtno-kazenskih stvareh zaslišujejo po županstvih, temveč naj se to vrši izključno po obrtnem oblastvu, bodisi na sedežu oblastva ali na uradnih dnevih.

Da se uspeh kazenskega postopanja čimbolj zagotovi, naj se naslovi vsekakov in čim izdatnejše poslužujejo § 152 obrtnega reda.

Denarne globe za prestopke radi neupravičenega izvrševanja obrtov je izmeriti po § 182 o. r. z Din 75 — do Din 7500 — za kritje neupravičenega obrtovanja pa po § 183 l. c. s 300 do 15.000 Din, nadomestno zaporno ka-

zen v smislu § 135 obrtnega reda z enodnevnim zaporom za vsakih 150 dinarjev.

Pri enakih prestopkih v koncesioniranih stavbnih obratih se je držati §§ 16—18 zakona z dne 26. decembra 1893, državni zakon št. 193, po katerih se sme denarna globa radi neupravičenega izvrševanja obrta visokega stavbarstva ob ponovnih prestopkih izmeriti do Din 60.000— za kritje stavbenega obrtovanja pa do Din 30.000—, a nadomestna zaporna kazen z enodnevnim zaporom za vsakih Din 60—, do Din 300—. Poleg tega pripuščata §§ 16 in 17 tega zakona za take prestopke še nadaljnje poostitve, ki se bodo pri trdovratnih šušmarjih pokazale za prav posebno učinkovite (zasega takozvanih mojstrskih grošev, odvzetje obrtne pravice).

Pred izrekom kazenske razsodbe radi neupravičenega obrtovanja je vselej ugotoviti tudi gmotni položaj ovadenca in korist, ki jo je imel od prestopka. Kazen naj se odmerja tako visoko, da bo kar največ zalegla, seveda ne da bi obsojenca gospodarsko uničila ali ogroževala.

Izrekanje kazni pod najnižjo zakonito mero je povsem protizakonito in nedopustno; najnižja kazenska mera naj se pa uporabi izjemoma in le takrat, kadar so podani za tako nizko kazen tehtni razlogi, ki se morajo v razsodbi navesti med olajšilnimi okolščinami.

Ako je ovadbo vložila obrtna zadruga in ako po uradnih poizvedbah ni zadostne podlage za obsodbo, se mora zadrugi še pred zaključkom postopka dati prilika, da svojo navedbo izpopolni; ako se pa izreče kazen, se mora zadrugi po pravomočnosti razsodbe sporočiti uspeh kazenskega postopka (§ 147 obrtnega reda).

O vsakem primeru izrečene kazni radi neupravičenega izvrševanja obrtov je obvestiti pristojno davčno upravo ter, kadar treba, tudi inspekcijo dela.

Redno kazensko postopanje radi neupravičenega izvrševanja obrtov se ima pospešno izvesti, in kjer ni posebno važnih zadržkov, dovršiti najkasneje v dveh mesecih. Enako je postopati pri izvršitvi naloženih kazni.

Vsem državnim varnostnim organom, a tudi županstvom je naročiti, da strogo pazijo na šušmarje in da takoj poročajo oblastvu, ko izvedo za kak obrtni prestopok.

Zlasti so županstva kot stavbna oblastva dolžna, da sama od sebe pazijo na šušmarje. Prilike, da jih zalotijo, imajo baš ona dovolj, saj morajo, ako vrše svojo dolžnost kot stavbna oblastva vestno in pravilno, zahtevati, da je na načrtih ne samo podpis stavbnega gospodarja, ampak tudi onega, ki mu stavbo gradi. Tega graditelja morajo povabiti na stavbno komisijo, ker jamči poleg stavbnega gospodarja za vsako kršitev stavbnih predpisov. Županstva pa so tudi dolžna sama paziti na to, da se izvršujejo stavbe, ki jih odobravajo, samo po za to upravičenih osebah (§ 16 stavbnega reda). To doženejo lahko in hitro s tem, da zahtevajo od graditeljev dotično koncesijo na pogled ali da po najhitrejši poti (telefonsko ali brzojavno) o tem povprašajo sreskega poglavarja ali dotične zadruga. Naročam vam, da na te dolžnosti opozorite podrejena županstva s posebno okrožnico.

Na to okrožnico opozarjamo naše trgovske in obrtniške organizacije, da se bodo vedele ravnati, kadar zahtevajo kaznovanje šušmarjev.

Agrarna banka.

Pisali smo že ponovno o tej novi ustanovi. Seznanili smo naše interese podrobneje z določili zakona, ki urejuje stroj banke, povedali smo, kakšen namen zasleduje in kolike važnosti je za naše narodno gospodarstvo in še posebej za agrarno produkcijo. Zdi se nam pa potrebno, da na banko ponovno opozorimo naše kupčijske interese, ker se bliža kraju rok za vpis delnic.

Že pred dnevi smo čuli oficijelno sporočilo, da je od 300 milijonov predvidenega delniškega kapitala podpisanih za nad 250 milijonov delnic. Za vpis delnic vlada veliko zanimanje tudi v inozemstvu. Tako je podpisal nek srbski trgovec, ki živi sedaj v Londonu, po imenu Panas, za en milijon dinarjev. Posebno značilno za zaupanje inozemstva napram agrarni banki pa je, da je Rotschildova trgovska skupina podpisala za 1.500.000 dinarjev. Pod takimi avspicijami se vsaj pri nas doslej še ni vršila ustanovitev nobenega denarnega zavoda. Že to samo dejstvo je zgovoren dokaz za to, da ima široka javnost največje zaupanje do te nove ustanove, da si obeta od nje največje koristi, predvsem pa, da je prepričano o varnosti in rentabilnosti kapitala, kojega investira s podpisom delnic tega zavoda. Po prejetih poročilih so med podpisniki delnice predstavniki vseh slojev, kar je tudi naravno, zakaj od banke, ki je namenjena osamosvojitvi našega kmeta, ojačanju in pospeševanju agrarne produkcije in s tem pospeševanju našega izvoza, bodo imeli posredno ali neposredno koristi vsi sloji. Naš trgovec in obrtnik tarna radi velikega mrtvila v kupčiji. No-

torično je, da je iskati vzrok za to predvsem v minimalni nakupovalni moči širokih plasti naroda, v prvi vrsti našega kmeta. S tem, da dvignemo nakupovalno moč kmeta, pomagamo ne samo njemu, ampak v veliki meri tudi trgovcu in obrtniku. Zato se ne smemo čuditi, da najdemo med podpisniki prav znaten odstotek industrijecev, trgovcev in obrtnikov, da ne govorimo o velikih iznosih, katere so vpisale posamezne banke. Prav ta okolnost dokazuje, da imajo praktični finančniki, vodniki naših velikih bank, največje zaupanje v novo ustanovo.

Nimamo še točnejših podatkov o vpisih v Sloveniji, vendar ne dvomimo, da se bodo pozivu za vpis v velikem številu odzvali ne samo pripadniki neposredno interesiranih kmetov, ampak tudi trgovskih, obrtnih in industrijskih slojev.

Komisar vlade pri agrarni banki g. dr. Gjurčić je priredil v teku prošlega tedna kratko agitacijsko potovanje po Južni Srbiji. Uspeh potovanja je bil nad vsako pričakovanje ugoden. Agitacijska zborovanja se prirejajo tudi po večjih mestih Banata in Vojvodine, da se z namenom nove ustanove seznanijo zlasti agrarni centri v naši državi. G. Gjurčić bo v ta namen obiskal tudi Slovenijo, in kakor je že doslej objavljeno, bo imel za naše interese predavanje v Ljubljani dne 18. t. m. Opozarjamo vse naše interese na to predavanje, posebej pa opozarjamo, da trajajo rok za vpis delnic do 22. t. m. in da je do tedaj vsakemu dana prilika, da sodeluje pri gradnji te pomembne in koristne ustanove!

Pletilna industrija.*

Komaj je končala sezona v pletilni industriji, že se pojavljajo, kot vsako leto, neprijetni zaletniki. Trije obrati so bili primorani otvoriti konkurz in to število je kot prvi začetek tega leta jako visoko. — Od 82 obstoječih obratov sta v mesecu decembru l. l. odpadla nadaljna dva, t. j. skoro 7% vse postojee pletilne industrije, torej skrajno kočljivo znamenje časa in značilno za nevdržne razmere, ki vladajo v tej stroki. Med tem sta dva obrata, katera postojata že 6 in več let, in kojih najmlajša insolvenca v Beogradu je prišla za prizadete kroge docela s presenečenjem. Preiščimo vzroke, ki primorajo lastnike trdk, da posežejo po skrajnem sredstvu ter ni korak. V nobenem zadnjih slučajev podvzamejo za vsakega trgovca usodna ni bil morda povod dolus. —

Ni bila lahkomišelnost, ki je privredla do teh insolven, marveč vzrok tiči dosti globlje. V tukajšnji pletilni industriji je še mnogo elementov, ki ne razpolagajo s potrebnim strokovnim znanjem kot v tkalni industriji. Kočijaži, krojači, učitelji, bančni uradniki, kmetovalci, zidarji, mizarji, torej vse mogoče grupe, privabljene po uspehih posameznikov in vsled malenkostnega kapitala, ki je za ustanovitev pletilstva potreben, so postalisti pletilci, pri tem pa je ostalo prepuščeno inteligenci posameznikov, da se preje ali kasneje prilagode novemu poklicu in še danes se dobe pletilci(ke), ki po tri- ali večletnem obstoju ne znajo ločiti barvane bombažne preje ali volnene. Lahkomiselnim ali nesorijoznim provizijskim zastopnikom, ki sami ne razpolagajo z nikakim strokovnim znanjem, so vrata za vsak posel odprta in lahko je pregovoriti odjemalca, kajti končno je le uspeh prigovarjanja, prodati slabše blago za visoke cene in naročati kakovosti, ki niso v nikakem skladu z izdelovalnico kupca. Nepoznanje materije je navadno tudi v zvezi z nerazumevanjem v kalkulaciji.

Izrastki v tej panogi tekstilne industrije opažajo se predvsem v Bački in Srbiji in v malem tudi še v Sloveniji. Došlo je do popolne desorganizacije in tako pogostokrat zadošča, da javi zastopnik takega »izdelovalca« svojemu šefu, da je konkurenca cenejša, nakar sledi takoj znižanje cen, ne glede na lastno ceno, samo da pride do zaključka kupčije. Pisec tega je imel priliko občudovati pleten telovnik za Din 55—, katera cena mora pri težini izdelka 37—40 dkg privesti izdelovalca do poloma. Iz ožjega vaškega kroga ti pletilci ne pridejo zlepa ven in tudi ne čutijo v pogostih slučajih potrebo po nadaljni izobrazbi, kvečjemu častihlepje k pomanjšanju srečnejšega konkurenta ter se tako uvrščajo v kategorijo domačega delavca. Četudi je življenski standard teh pletilcev skrajno nizek, vendar nikdar ne upravičuje takih cen in radi tega tudi ne izostane žalosten konec: Otvarjanje konkurzov, upniki izgubljajo svoj denar, diskreditiranje poštene pridobitne in industrijske panoge ter odmanje tujezemskega kapitala, katerega prav v tej stroki tako nujno potrebujemo. Vzrok konkurzom je torej deloma nesposobnost, združena z indolenco, deloma pomanjkanje vsakršne organizacije in šele v tretji vrsti nesposobno gospodarstvo v obratih. Pletilna industrija se odlikuje — razen par dobro vodenih obratov, ki so tudi kos primernemu okusu — po neverjetni svetski odtujenosti. Novi vzorci, okusno oblikovanje, boljši sortiment materiala sploh niso dostopni pri teh obratovaliških. Nitj toliko se ne povzdigne tak obrtnik, da bi čital strokovne časopise, iz katerih bi lahko posnel informacije o tržnih cenah, kar lahko izkoristijo brezvestni agenti v dosego svojih lastnih interesov.

Neobhodno je tukaj treba temeljite preobrazbe v čimkrajšem času. Takojšnja ustanovitev zveze pletilne industrije bi bil pač gotovo prvi postulat. Nekaterim podjetnikom, ki so prvotno pripadali drugim poklicem, posrečilo se je pač, da so se opomogli, vendar pa pretežni del pletilcev ni smatral za potrebno, da bi svoje strokovno znanje poglobil, kajti ona dobro leta, ki jih je pletilna industrija preživela in v katerih je bila tako-rekoč vsaka cunja, ki je bila doma izdelana in carinsko zaščitena, kupcu dobrodošla — so mlademu fabrikantu pokazala vrednost svojih produktov docela v napačni luči. Čisto napačno je, ako srečnejši v pletilni stroki menijo, da morajo odpasti samo nezdravi

izrodki; to bi značilo nepravilno pojmovanje kritičnega stanja. Požar, ki rapidno izbruhne, zamore po dolgotrajnem obližovanju ognjenih zubljev porušiti tudi zdravo zgradbo. Iz konkurznih slučajev zadnjega časa naj bi pletilnice posegle po edino pravem sredstvu ter povzele iz tega edini zdrav poduk, da je brez organizacije vsako daljno delo pri tem velikem razmahu, ki ga je pletilstvo zavzelo v zadnjem času, skoro da nemogoče. Dnevno naraščajoči konkurzni boj sili vsakega posameznega producenta te branže k izpopolnitvi svojega znanja, k modernizaciji svojega obrata, da bo zamogel uspešno prestati borbo s konkurenti. To so prva svarila, hudi meseci so še pred nami in treba bo napeti vse sile, da ne pridemo iz latentne krize v otvoreno. Časa ni zamujati, pograbitte po inicijativi in varujte se, dokler je to še mogoče.

G. P.

DELEŽ JUGOSLAVIJE PRI REPARACIJSKIH PLAČILIH.

Načrt Owen Younga bo stopil v veljavo s 1. septembrom t. l. V prvih 37 letih dobi Jugoslavija 3345 milijonov zlatih mark; prvi obrok za leto 1929/30, znaša 72.100.000 mark. Letni obroki se postopoma zvišujejo in pride zadnji obrok v letu 1966/67 106 milijonov mark. V drugi dobi reparacijskih plačil, od 1967 dalje do 1987/88, bo plačevala Nemčija večinoma samo še Ameriki in bo dobila Jugoslavija le še 394.900.000 mark. Skupna reparacijska plačila Jugoslaviji so določena torej na 3 milijarde 729.900.000 mark. Kumanudi je dejal pariškimi časnikarjem, da je reparacijsko vprašanje za Jugoslavijo razmeroma ugodno rešeno. Šele na dinarje preračunjena vsota nam pokaže pravo sliko.

* * *

FRANCOSKA VLADA PROTI AMERIŠKI CARINSKI NOVELI.

Francoska vlada je po svojem washingtonskem poslaniku vložila pri ameriškem zunanjem uradu oficijelno protestno noto proti projektirani ameriški noveli. Doslej so protestirale le trgovske zbornice itd., sedaj pa prihajajo tudi vlade in je francoska protestna nota prva s strani evropskih vlad. Umljivo je, da je povzročila pri vladnih krogih v Washingtonu veliko presenečenje.

* * *

ITALIJANSKE DELNIŠKE DRUŽBE.

Zbrali so podatke o onih italijanskih delniških družbah, ki razpolagajo z glavnico najmanj 1 milijon lir. Te družbe so imele na koncu preteklega leta 18.939 milijonov lir delniške glavnice in 3519 milijonov lir rezerv. Letni lanski dobiček odgovarja 9,48% delniške glavnice. Dividend so izplačali 1472 milijonov lir ali 7,77% vplačane glavnice napram 7,37% v letu 1927 in 8,92% v letu 1926.

Trgovina.

Zakon o kontroli glede izvoza poljedelskih pridelkov se nahaja v trgovskem ministrstvu v stanju končne redakcije. Ko bo stopil v veljavo, bodo izšle izvršilne odredbe za posamezne izvozne predmete.

Konjunktura v Švici ni več tako ugodna, kot je kazal enotni močni konjunktorni dvig v letu 1928. Spričo dejstva, da važne nakupovalne dežele švicarskih izdelkov izkazujejo konjunktarno nazadovanje, ne smemo bodoče konjunkturo Švice preveč optimistično ocenjevati, vsaj za bližnji čas ne.

Položaj na žitnih trgih presoja kot zelo negotov in nervozen. Od lanskega pšeničnega pridelka je preostalo še 30 odstotkov, letošnji pridelek kaže dobro, tako da ne morejo najti za nepričakovano hausse zadnjih dni nobene prave utemeljitve.

Slive in orehi v Bosni kažejo izredno dobro in je računati s prav velikim pridelkom.

Konoplja je vsled padajoče tendence na italijanskem trgu tudi pri nas v ceni nekoliko popustila.

Nemški veletržni indeks je znašal 5. junija 134,5%.

Kvalitetna
znamka

Zahte-
vajte
pavsodi

*Jugoslavenski tekstilni vjesnik, br. 2, 1929 prinaša pod naslovom »Canossa« gornji članek, ki ga je priobčil gosp. direktor Otto Weihs, Zagreb, in katerega prinašamo v prevodu.

Vi zaslužite,

MAGGI-jeva izdelke za juhe

Razpečuje v kraljevini SHS Fran. Kozov. Ljubljana, Maribor, Cankarjeva 26

če imate

staino v zalogi!

PO SVETU.

Ogromni dobički Standard Oil Co. Standard Oil Co of New Jersey, ki je interesirana tudi v Jugoslaviji, je dvignila čisti dobiček od 40.4 milj. dolarjev v letu 1927 na 108.5 milj. dolarjev v letu 1928. Dogovor z I. G. Farben vsebuje patentni in delovni sporazum o novih metodah petrolejske produkcije in rafinerije. V Jugoslaviji je kupčija družbe strnjena sedaj v Zagrebu.

Latvijski monopol lanu ne mara znižati cen in se drži cene 92 funtov za Livonio. Odklonil je ponudbe nekaterih eksportnih tvrdk za ceno 88 do 89 funtov.

Bank of India (Indijska banka) je 9. maja znižala obrestno mero od 7 na 6 odstotkov in sedaj zopet od 6 na 5 odstotkov.

Zvišanje ameriške obrestne mere po poročilu Zveznega rezervnega urada ni več aktualno.

Glanzstoff in Enka d. d. sta se spojili in je to važen korak k skupnemu postopanju holandskih in nemških interesov umetne svile.

Mednarodna konferenca niklja, producentov in konsumentov, je zborovala v Parizu. Ugotovili so, da je poraba niklja tako močno narasla, da tovarne ne morejo povpraševanja polno zadovoljiti. Sprožila se je želja, da se doseže sporazum med producenti in konsumentmi.

Nemška zveza konoplje je na zborovanju v Frankfurtu podaljšala sporazum glede cen in kontingentiranja.

Pogajanja polifonjskih družb se vršijo v Londonu; računijo s pozitivnim zaključkom glede splošnega mednarodnega sporazuma.

Ruski vzgalični sindikat hoče osnovati stalno podružnico v Avstraliji. Pravijo, da se bo izplačalo. Za Bolivijo prihaja sedaj Avstralija.

Zitni pridelek v Rumuniji kaže izredno dobro, in se vlada zelo trudi, da bi dobila za stroške košnje in eksporta inozemsko posojilo.

Kanal od Donave do Bukareste bo že tekom tega leta pričela graditi rumunska vlada, ki je sklenila tozadeven dogovor s Kreugerjevim koncernom. Stroški so preračunjeni na dve milijardi lejev.

Dr. Opel je izvoljen v upravni svet General Motors; število upravnih svetnikov so zvišali od 32 na 33.

Newyorški banki Chase National in National Park se bosta v najkrajšem času fuzionirala. Nova finančna skupina bo razpolagala z glavnico 1600 milijonov dolarjev ter bo zavzemala v amerškem bankarstvu tretje mesto.

NEMSKO POSOJILO.

Notranje nemško državno posojilo je bilo predvideno s 500 milijoni mark. Prva tranša, ki so jo dali v podpis, je znašala 300 milijonov mark. Podpisanih je bilo pa samo 177.7 milijonov mark, in sicer v prvi vrsti od srednjih in malih ljudi, dočim so veliki podpisovalci izostali. Glede na neugodni uspeh podpisovanja je stopila vlada v stik z inozemstvom in svrho najema večjega posojila. V berlinskih finančnih krogih se vzdržuje vest, da se je s pomočjo državne kreditne družbe že dosegel sporazum z neko ameriško finančno skupino. Nemčija bo dobila vmesni kredit v znesku 50 milijonov dolarjev za šest mesecev, in sicer proti privolitvi opcijske pravice na prednostne delnice državne železnice.

»Schulz Universal« tehničar

je precizne konstrukcije, zato jo kupi vsak natančen trgovec. Zahtevajte brezobvezno ponudbo ali poset zastopnika. — Jugo-Schulz d. z. o. z., Ljubljana.

CENA SREBRA PADA.

Cena srebra je v zadnjih dneh močno padla in ima v Londonu s 24 pence za unco najnižji tečaj po letu 1925. Padec je posledica obsežnih eksportov iz Mehike in delavskih nemirov v Bombayu. Pride k temu dejstvo, da je bil kitajski menični tečaj slab, dočim je bila špekulacija rezervirana. Svetovna produkcija je znašala lani okoli 248 milijonov unc proti 251 milijonom v letu 1921. Zraven pride še ca 22 milijonov unc iz prodaje indijske vlade in 36 milijonov unc iz demonetiziranja angleških, francoskih in belgijskih srebrnih novcev, tako da je bila na razpolago skupna ponudba 306 milijonov unc, ki ni dobila nobenega zadostnega nakupnega veselja.

Pred letom dni, 28. maja 1928, je notiralo srebro v Londonu 287/8, v New Yorku 63 3/4; nato se je pa tečaj takole razvil:

	London	New York
10. julija 1928	27	59
13. februarja 1929	25 3/4	56
29. aprila 1929	25 1/16	54 3/4
20. maja 1929	25 1/8	53 3/4
1. junija 1929	24 3/4	52 3/4
5. junija 1929	24	51 3/4

Londoni cenil srebra 24 odgovarja razmerje srebra proti zlatu 1 : 39.29, to se pravi: ista teža zlata je skoraj štiri desetkrat toliko vredna kot ista teža srebra. Največji je bil padec od maja na julij v lanskem letu. 1 unca (angleško ounce, izgovori avns) je 1/16 angleškega funta, torej okroglo 28.35 gramov. Zlato, srebro itd. računimo običajno po uncah.

Razpis dveh ustanov. Komisar oblasti samouprave oblasti ljubljanske razpisuje dve ustanovi in sicer eno za strojnega inženjerja in eno za inženjerja kemije v svrho strokovne izobrazbe v tekstilni stroki. Ustanova se podeli za dobo enega leta, da se morejo prosilci strokovno izvežbati na tekstilni šoli in prevzeti učna mesta na nameravani tekstilni šoli v Kranju. Prošnje naj se vložijo pri komisariju oblasti samouprave oblasti ljubljanske in sicer najdalje do konca junija t. l. Prošnjam naj se priložijo: krstni in domovinski list, maturitetno spričevalo, spričevalo o državnih izpitih, potrdilo o doseganju zaposlenosti, zdravniško spričevalo ter dokaz o izvršenih vojaških obveznostih.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Gradbeno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 18. junija t. l. ponudbe glede dobave pločevine, angleškega cina in 1 pisalne mize ter glede oddaje popravila streh. — Mašinsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. junija t. l. ponudbe glede dobave tolnola, amonijaka, žveplene in solitrove kisline, alkohola, etra in drugih kemikalij ter glede dobave izpiralnice iz porcelana, epruvet, steklenih cevi, kavčuk cevi, steklenic za indikatorje, merilnih cilindrov itd. — (Pogoji so na vpogled pri omenjenih odeljenjih.) — Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 27. junija t. l. ponudbe glede dobave elektrotehničnih potrebščin. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 26. junija t. l. pri Ekonomskem odeljenju Ministrstva vojske in mornarice v Beogradu glede dobave 1,800.000 kg moke. — Dne 2. julija t. l. pri Upravi radionice III. Armijske oblasti v Skopju glede dobave 2000 komadov zabojev za municijo. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 25. junija t. l. se bo vršila pri Komandi 52. pešad. polka v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave razne oprave za pisarne. (Pogoji so na vpogled v pisarni omenjene komande. — Dne 20. junija se bo vršila pri Glavni carinarnici I. reda v Ljubljani potom javne licitacije prodaja 4630 kg pločevinastih izdelkov in 4532 kg odpadkov od kartona. — Dne 24. junija t. l. se bo vršila pri Direkciji šum v Ljubljani licitacija glede prodaje lesa na panju. (Predmetni oglasi so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

Ljubljanska borza.

Tečaj 14. junija 1929.	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.875
Berlin 1 M	13.565	18.595
Bruselj 1 belga	—	7.9096
Budimpešta 1 pengö	—	9.931
Curich 100 fr.	1034.40	1097.40
Dunaj 1 šiling	7.985	8.015
London 1 funt	275.79	276.59
Newyork 1 dolar	—	56.85
Pariz 100 fr.	—	222.63
Praga 100 kron	168.23	169.03
Trst 100 lir	—	237.98

Vrednote: a) Denarni zavodi: Celjska posojilnica d. d., Celje, denar 165 Din; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, denar 123 dinarjev; Prva hrvatska štedionica, Zagreb, denar 850 Din; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana, denar 170 Din. b) Industrijska, trgovaška in prometna podjetja: Združ. papirnice Veveče, Goričane in Medvode d. d., Ljublj., den. 118; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana, denar 50; »Seširc, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka, denar 105 Din; Tvoronica za dušik d. d., Ruše, denar 275, blago 285 Din.

Les: Smreka-jelka: Hlodi I., II., monte 280—300 Din; brzjavni drogovi 250—280 dinarjev; bordonali merkantilni 350 do 400 Din; trami merkantilni 290—310; škorete, konične, od 16 cm naprej 630—660 Din; škorete, paralelne, od 16 cm naprej 680 do 720 Din; škorete, podmerne, do 15 cm 520 do 570 Din; deske-plohi, kon., od 16 cm naprej 550—600 Din; deske-plohi, par., od 16 cm naprej 600—650. — Bukev: Deske-plohi, naravnih, neobrobjeni 490—510; deske-plohi, naravnih, ostororobi 750—1000 Din; deske-plohi, parjeni, neobrobjeni 650—850; deske-plohi, parjeni, ostororobi, 950—1250, dinarjev, testoni 450—500; tavoletne 1175 do 1250 Din. — Hrast: Hlodi I., II. 450 do 700 Din; bordonali 1400—1600 Din; deske-plohi, neobrobjeni boules 1800—1600 Din; deske-plohi, neobrobjeni merkantilni 900 do 1000 Din; deske-plohi, ostororobi (podnice) 1250—1400 Din; frizi 1100—1250 Din. — Drva: bukova 20—23 Din; hrastova 19—21 dinarjev. — Železniški pragovi: 2.60 m. 14 x 24, hrastovi 50—58 Din. — Ogje: bukovo za 100 kg 90—95 Din.

Zito: Pšenica: bačka: 80 kg, 20% primeai, prompt. dob., mlev. voz., sl. post., plačilo v 30 dneh, 255.50—257.50; bačka: 80 kg, 2% primeai, mlevska vozina, slov. postaja, dobava v juniju, plačilo v 30 dneh, 260.50 do 262.50 Din. — Koruza: »la plata«: dobava julij, avgust, september, zacarinjeno, slov. postaja, plačilo v 30 dneh, 300—302.50 Din; bačka: suha, zdrava, rešetana, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, mlevska vozina, 272.50—275 Din; bačka: suha, zdrava, rešetana, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, navadna vozina 280—285 Din. — Jčmen: baranjski: pivovarski, 70/71 kg, 315—317.50 dinarjev; bački: ozimni, 67/68 kg, 290 do 292.50 Din. — Oves: bački, slov. postaja, navadna vozina, 275—277.50 Din. — Meka: pšenična Og: feo Ljubljana, pri odjemu celega vagona, plačljivo pri prejemu blaga, 370—375 Din.

Tendence: les: neizpremenjena; deželni pridelki: neizpremenjena. Zaključki: les: 3 vagoni; deželni pridelki: — vagonov; drugo: — vagonov.

Ing. I. D.:

Smernice ukorišcanja vodnih sil.

(Nadaljevanje.)

Pereča vprašanja v ukorišcanju vodnih sil pa najbolje ponazorava nedavna spomenica Zveznega departementa za notranje zadeve.

Najprvo povdarja, da je podelitev ali omejitve koncesijskih pravic glasom okvirnega vodnega zakona čisto interna zadeva posameznih kantonov. Samo v striktno predvidenih izjemnih slučajih je Zvezna vlada opolnomočena izdajati koncesije. V vseh drugih slučajih ima pa samo pravico določiti načina izgraditve vodosilnih prog, da prepreči nacionalno ukorišcanje, ki je v škodo splošnemu interesu. Privatni iniciativi je pa prepuščen izdelava generalnega ukoriščevalnega načrta kakor tudi izbora in zaporedje na novo se izgradečih naprav. Vmešavanje oblasti v trgovsko vodstvo pa sploh ne pride v upoštevanje. Za željenim olajšavam v dovolilnem postopku za nove naprave kakor tudi za skrajšanje istega, točasno ne more ugoditi. Z ozirom na pritožbe podjetnikov vsled preobremenitve z vodnimi dokladami in sličnimi taksami se departement skli-

cuje na vodni zakon, ki upošteva vse obtežilne okoliščine. Pripozna pa, da nekatere komune fiskalno tako obremenjujejo naprave, da postane vsled tega oddajna cena električne energije pretirano visoka. Vprašanja obligatorne zgraditve vodnih zbiralnikov kot obrambno sredstvo napram katastrofalnim vodam, prakticanja ribolovnih pravic in regulacije vodotokov od strani posestnikov vodnih naprav se bodo pa uredila v doglednem času.

Zanimiva je tudi uredba Zveznega sveta o izvozu električne energije od 4. septembra 1924. Glavne določbe so sledeče:

Prošnje za izvoz električne energije rešuje Zvezni svet, vložijo naj pa se pri Zveznem uradu za vodno gospodarstvo. Kot svet deluje petčlanska komisija pod predsedstvom načelnika departementa za notranje zadeve z po dvema zastopnikoma producentov in konsumentov. Izvozna dovolila se daje samo v slučaju dokaza, da z eksportom ni oškodovana javna korist in da v času trajanja dovoljenja ni pričakovati domačega povpraševanja. Stavljajo se pa pogoji, da se sme eksportirati samo takrat, ako se pri istih cenah in dobavnih pogojih kot jih ima inozemec, doma ne dobi kupca odnosno konsumenta. Izvozno dovoljenje je časovno omejeno in znaša naj-

več 20 let. Dovoljenje se pa lahko ukine v javnem interesu proti plačilu odškodnine. Odzame se pa brez odškodnine pri večkratni kršitvi predpisov in ako se že dve leti ni eksportiralo.

Avstrija.

V energijski preskrbi je povsem navezana na ukorišcanje vodnih sil, ki so v stanu dobavljati in kriti vso potrebo na energiji in to pod zelo ugodnimi izgradilnimi pogoji. Celokupne, izgradnje vredne vodne sile se cenijo na okroglo 20 milijard kilovatnih ur, to je 2,500.000 k. W. ali 3,900.000 PS. V tem pa ni všteta vodna sila Donava z okroglo 2 milijardama kWh delazmožnosti. Ob prevratu je imela izgrajenih — brez naprav pod 500 PS — 1280 milj. kWh maksimalne letne delazmožnosti. V zadnjem desetletju se je pa izgradilo nadaljnjih 1004 milijone kWh, v letu 1929 je pa še v izgradnji 664 milijonov kWh.

Po zakonu iz leta 1922 forsira velenaprave in jim nudi, če imajo nad 5000 izgrajenih PS, dalekosežne davčne olajšave. Težje razmere nekaterih naprav upošteva s tem, da jih pod gotovimi pogoji oprosti vseh davčnih obveznosti trajno ali pa samo za gotovo dobo. S tem je dosegla, da je z pomočjo tujega kapitala izgradila svoje vodne sile, zelo po-

spešila elektrifikacijo in domači industriji odprla široko polje udejstvovanja.

Pretežni del kapitala za izgradnjo novih naprav je dobila v inozemstvu deloma potom izdaje obligacij, deloma pa potom vknjižbe dolgoročnih posojil. Sedajne razmere vodnih central pa niso ravno dobre. Skupno gospodarstvo potom supervodov je v zelo majhni meri uveljavljeno, medsebojna konkurenca zelo velika in oddajne cene energiji najrazličnejše. Vse te in še nebrojne druge težkoče bo omilil elektrifikacijski zakon, čigar osnutek je bil že izdelan prošlo leto in ki bo v kratkem upravomočen. Projektirane in za izgradbo dozorele so naprave z okroglo 7 milijard kWh letne delazmožnosti. Zadržna ovira k zgradnji je še birokratični odpor in težki pogoji eksporta električne energije. Te nove naprave bi se namreč zgradile večinoma v svrho eksporta. Doma bi se oddal samo zimski tok in krile konice, okoli 6-6 milijard kWh letno bi se pa eksportiralo v Nemčijo. Poraba toka v Nemčiji znaša letno okroglo 17 milijard kWh in se povprečno letno poveča za 15%. Ravno nemške veletvrde, odnosno trusti so dale iniciativo in prevzele financiranje izgradnje novih vodosilnih naprav v svrho izvoza, kar bi bilo v dobro avstrijskim kakor tudi nemškim interesom.

(Nadaljevanje prihodnj.)

PRIVILEGIRANA AGRARNA BANKA D.D.

TEMELJNA ZAČETNA GLAVNICA 300.000.000 — DINARJEV

POZIV NA VPIS DELNIC PRIVILEGIRANE AGRARNE BANKE D. D.

Nepovoljne gospodarske razmere, v katerih živi, dela in proizvaja večina naših poljedelcev, so se zadnji čas zelo poslabšale. Suša, ki je bila pri nas zaporedoma tri leta, je težko zadela naš največji stan poljedelca in še bolj otežkočila pogoje za njegov gospodarski napredek. Slabe žetve so prisilile kmeta, da se je zadovolžil, čisto za velike nevdružne obresti. Poleg tega so nepravilna tekma naših poljedelskih proizvodov s tujo konkurenco na zunanjih trgih in ojačana carinska zaščita, s katero mnoge države zavarujejo svojo poljedelsko proizvodnjo, povzročile padec cenam naših kmetijskih pridelkov.

Treba je brez odlašanja in takoj napraviti konec temu nezgodnemu stanju s tem, da se poljedelcu odločno priskoči na pomoč v interesu njega samega, kakor tudi v interesu splošne gospodarske koristi ostalih narodnih slojev.

Kraljeva vlada, ki je skrbno proučevala vprašanje, kako bi se pomagalo kmetu, ki ječi pod tako težkimi razmerami, se je odločila, da takoj pristopi ustanovitvi posebne denarne ustanove, da more preskrbeti kmeta s ceninimi kratko- in dolgoročnimi posojili. Radi tega se je z zakonom od 16. aprila t. l. ustanovila PRIVILEGIRANA AGRARNA BANKA D. D., ki naj izpolnjuje in vrši gornjo nalogo.

Privilegirana Agrarna Banka s sedežem v Beogradu je delniška družba, ki bo ustanavljala svoje podružnice in ekspozičure tudi v drugih mestih naše države, kjerkoli bo to zahtevala poslovna potreba.

Začetna glavnica banke znaša Din 300.000.000—, razdeljena na 600.000 delnic, ki se glase na ime, vsaka po Din 500—. Bančna glavnica se more povečati do ene milijarde dinarjev. Država prispeva pri prvem vpisu delnic z Din 120.000.000—, državna razredna loterija v začetku z Din 20.000.000—. Poleg tega je velik del vpisa zagotovljen od državne hipotekarne banke, narodne banke in poštne hranilnice.

Vodstvo Privilegirane Agrarne Banke bo v rokah upravnega odbora, ki sestoji iz 15 članov. Predsednik upravnega odbora je postavljen s kraljevim ukazom, sedem članov postavlja predsednik ministrskega sveta na predlog poljedelskega ministra, ostalih sedem članov voli zbor delničarjev.

Banka bo dajala kratko- in dolgoročna posojila izključno poljedelcem, poljedelcem, kmetom, kreditnim, proizvodnim ustanovam, podpornim zakladom in sličnim ustanovam. Posojila bodo dana na podlagi obveznic, menic, ki zapadejo najdalje do enega leta, na podlagi zastave poljedelskih proizvodov in na tekoči račun. Dolgoročna posojila bo dajala banka na zastavo nepremičnin. Banka bo denarno pomagala združnim organizacijam, da se zgrade skladišča za poljedelske proizvode in za organizirano skupno prodajo poljedelskih proizvodov. Banka bo prejela hranilne vloge, za katere jamči država. Izdajala bo tudi založnice na podlagi posojila na nepremičnine.

Z ozirom na določbe zakona o ureditvi banke uživa ona velike predprave:

Državne ustanove bodo sprejemale delnice agrarne banke kot kavejio, narodna banka, državna hipotekarna banka in poštna hranilnica jih bodo pa prejemale v zastavo (lombard).

Banka je oproščena vseh državnih in samoupravnih davkov in doklad.

Država jamči za izplačilo hranilnih vlog, kakor tudi za založnice in bančne obveznice.

Država jamči za izplačilo dividende do 6% na delnico. Preko te najmanjše dividende, ki je zakonito zagotovljena, imajo delničarji pravico tudi na superdividendo v razmerju z višino čistega bančnega dobička.

Privilegirana Agrarna Banka bo imela vse pravice, katere uživa državna hipotekarna banka v pogledu izvršilnega postopanja.

Na skupščini delničarjev ima vsakih 10 delnic en glas.

Pozivajo se vsi pridobitni krogi, gospodarske ustanove, poljedelske zadruge ter njihove združne zveze, ustanove in denarni zavodi, banke, zavarovalna društva in vsi državljani, katerim je napredek našega kmeta in naše zemlje na srečo, da z vpisom delnic Privilegirane Agrarne Banke prispevajo k ustvarjanju čim čvrstejšega temelja te koristne ustanove. Z vpisovanjem delnic Privilegirane Agrarne Banke ne vrše oni samo dolžnosti vestnega državljana s tem, da stavijo na razpolago svoja sredstva poljedelstvu, ki je najvažnejša in temeljna panoga našega narodnega gospodarstva, nego vlagajo svoj denar plodonosno v sigurni prvovrstni vrednostni papir z zagotovljeno dividendo. Denarnim zavodom in bankam je zakonito dovoljeno, da delnice Privilegirane Agrarne Banke vpišejo za svoje rezervne fonde.

Pri vpisu je treba položiti Din 125—, to je 25% nominalnega iznosa delnice brez kakih stroškov, a ostanek je treba plačati v treh enakih obrokih, po pozivu upravnega odbora, najdalje do 31. marca 1930.

Vpis delnic se vrši od 22. maja do 22. junija zaključno pri sledečih ustanovah:

Državna hipotekarna banka
Narodna banka
Poštna hranilnica

s svojimi podružnicami,

Združne Zveze,

Oblastne Zadruga osnovane po Zakonu o Poljedelskem Kreditu
in druge pooblašene banke.

V Beogradu, maja 1929.

Vladni komisar: **Vojin M. Djuričić, s. r.**

H. SUTTNER
- LJUBLJANA -

Ure, zlatnine in
srebrnine

Lastna
protokolirana
tovarna v Švici

Parketne deščice
Trstie za strope

Bakula
(leseno pletivo)
za strope in stene

Strešno lepenko
in lesni cement

Jos. R. Puch, Ljubljana
Gradaška ulica 22 - Telefon int. 2513

VINOCET
tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega vina.

Tehnično in higijenično
najmoderneje ureje-
na kisarna v Ju-
goslaviji.

Pisarna:

Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

Zahtevajte ponudbo!

Carborundum
Elektrit
Elektro-corund
Silicium-carbid

v ploščah in kosih
za brušenje vodnih
žag, orodja, kamen-
ja in teraca nudi
najceneje

Feliks Toman ml.
Ljubljana, Resljeva c. 30

Naročajte TRGOVSKI LIST!

„Spectrum“ d. d.
tvornica ogledal in brušenega stekla
Ljubljana VII,

se nahaja od 1. novembra na
Celovški cesti 81 Tel. 2343

Zagreb, Osijek — Središnjica: Zagreb
Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko
steklo 5—6 mm, ogledala, brušena v vseh
velikostih in oblikah, kakor tudi brušene
prozorne šipe, izbočene plošče, vstrelje-
vanje v med. — Fina — navadna ogledala.

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika, ob vodi. Telef. št. 2913.

TRAJNO koristno darilo
je samo

„GRITZNER“ in „ADLER“
šivalni stroj, ter pisalni stroj
„URANIA“.

Znižane cene, najlepše opreme edino le
pri

JOSIP PETELINCU

KUVERTA

Tvornica kuvert in
konfekcija papirja

LJUBLJANA

Vožarski pot št. 1

- DRUŽBA Z O. Z. - Karlovska cesta št. 2

**TISKARNA
MERKUR**

TRG.-IND. D. D.

LJUBLJANA

Gregorčičeva
ul. 23. Tel. 2552

se priporoča za naro-
čila vseh trgovskih in
uradnih tiskovin. Tiska
časopise, knjige, bro-
šure, cenike, štate,
tabele, letake i. t. d.
Knjigoveška dela iz-
vršuje v LASTNI
KNJIGOVEZNICI

Veletrgovna
kolonijalne in
špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže
pražene kave,
mletih dišav in
rudninske vode.

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte ceno!